

מסורת הש"ס

(א) לעיל ה. דמרים ד: מענית
 י. סנהדרין כב: מ"ק י"ט;
 (ב) [נ"ל ותקן. א ו' נ"ל;
 רש"י, ד' כטורים נח;
 (ס) מ"א כב,

נוסחת הריב"ן

[א] שסות מהם משק:
 [ב] וכו'ן שזומת ויזאל מן
 הראש וגל מלמטה כד
 הראש מלמטה עד שז
 [ג] ומתגלל מלמטה
 לטות ממקום שסופו עכשיו
 לעת גמר גידולו מתחיל לגלל
 ומתגלל עד עיקר הראש
 הס"ד: [ד] וסותר כל:
 ה' דהאי: [ו] ולידעיה:
 [ז] (שערה נפיק) ליתא ככיי:
 ח' דברישא: [ט] דלגב:
 י' מהאי: [כ] דלעולם קיימת:
 [ל] בעיקרא כ"י השתא
 בעיקרא: [מ] הגדול:

הגהות הב"ח

(א) נ"ל אינעאל לכו האי
 (מזל) חז"מ וי"ב מדברי
 רש"י משמע דגמס
 בריב"א: (ב) רש"י ד"ה או
 מלעיל וכו' מלעיל ועיקר
 כ"ל וימת ומתגלל
 נמחק: (ג) ד"ה למאי נ"מ
 וכו' הלכך מאי דלוקדש:
 (ד) ד"ה רישא מלמטה וכו'
 וימתו הכי מרפו לני
 עברי מלמטה דלעיל
 מקלע: (ה) ד"ה דהא
 וכו' דקמטא היא שמהדק
 גליות ודחוק מעמלו
 לטות הגלל מחמת
 שרובק עליה ומשיבא
 כ"ל ויזאל: (ו) ד"ה
 מתקראת וכו' עד דהא
 בעינא לפרושי וכו' במדי
 דמיא אבל השתא:

הגהות מהר"ב

ניבשובר

[א] תוס' ד"ה מהללים
 מפורללים. חית מהללים
 נמחק וי"ב מתרגמין:
 [ב] ד"ה סתם נזירות וכו'
 שלשים יום דעממא וכו'
 משום דנעין כד נזירות
 בשעת מגלח של מנה
 שיהא כ"ל: א"י:
 [ג] בא"ד ואל גלחיה וכו'
 ואין גידול שער סותר ל'
 לרבנן. מן ואין עד לרבנן
 נמחק. וי"ב לגידול שער
 סותר לנ"ע מדריבן. כ"ל
 א"י. ויעשה: [ד] ד"ה
 מר שגלל בין צווג
 מספרים וכו' כ"ל:
 [ה] ד"ה ושיירו וכו'
 ובסמון אמר שבו. חית
 שבו נמחק. וי"ב שיעור:
 [ו] ד"ה ח"ש וכו' בני
 למוקם האינעאל בשער
 כ"ל: [ז] ד"ה חתם וכו'
 שטת ואלה מחוברת.
 חית מחוברת נמחק. וי"ב
 מעיקרא:

לעזי רש"י

לינטרש"י ביצי-כנים.

שלשה מינין פרק ששי נזיר

ל"א

עין משפט נר מצוה

בג א מיי פ"ג מהל'
 נזירות הלכה א סמג
 לחון רמג:
 מה ב מיי שם פ"ו הלכה
 א:
 מה ג מיי שם פ"ה הלכה
 א:
 יא:

הגהות התוספות

1. י"ל א"ל. 2. כס"א ק'.
 3. י"ל ומייר. 4. י"ל
 5. י"ל וכל מה.
 6. י"ל שז גידול. 7. י"ל
 8. י"ל ויזאל. 8. י"ל למעלה.
 9. י"ל לא דוקא. 10. י"ל
 11. כס"י איתא
 12. י"ל ויזאל.
 13. י"ל גידול.
 14. י"ל וסמון. 15. י"ל
 16. י"ל אמאי רפוא.
 17. י"ל רפוי.

פ' הרא"ש

והא אותביה חמש ומאהר דלא תניא מ"א אותביה. כלומר והלא רב
 פפא עצמו היה מקשה מיניה לאזי ואי תנא לא תני ה' מ"ט
 אותביה הוא: א"ר פפא אבא סברי לאו גמרא הוה בידיה. לך דיתי
 מלצי והוספתי על לשון דברייתא חמש ולהקשות לאזי לראות אם
 מדעתא אהרה למימרא דידיה דלא
 בקל יחזור מדבריו ולא ידחוק לתרץ
 הצרייתא לדבריו ולא ידענא דגמרא
 הוה צדיה ואותצני' ולא הדר ציה
 ולכן בחנתי דגמרא הוה צדיה:
 אומחרצנים מפורצנים. דהיינו
 הגרעינין וכן דמס'
 ע"ז (דף ד:). פורללים דין נסך
 ועורין היינו הקליפה ואשעת מתגרמי'
 ועצרת וסמיטה היינו בקליפה
 שסמט הקליפה הסמיטה שיש בה
 לחלומות קלת ולא בגרעינייה:
 סתם נזירות 5' יום. ככר שנינו
 זה צפ"ק (דף ה:). ואידי
 דצעי למתני גילח או שגלחוהו לטטים
 סותר ל' יום תני נמי סתם [נזירות]
 שלשים יום ב' וטעמא דסותר ל' יום
 משום דצעי' נזירות שיעלה לו
 מגלחת על מנה כדי שיהא שער גל
 כפי שאליו לגלל כסמט נזירות דהיינו
 שלשים יום ומיירי שגלחוהו ציטו
 מלמח שהיה אם שגלחוהו ציטו (א'
 יותר למה יסמור את הכל א"ר יחזור
 וימנה מה שמנה ככר ואולי הכי נמי
 קאמר סותר עד שישו שערותיו כדי
 שלשים יום כך נמלא שפירוס ה"ר
 יתקן והלכך ציטו של [ס'א] 2
 גלחוהו ציטו שלשים יום סותר כלום
 דאיכא עדיין גידול שער קודם יום
 מגלחת ואם שגלחוהו אחר שללו ימיו
 [ואין] גידול שער סותר [ל'] לרבנן
 כדמוכח בגמרא:
 נזיר שגילה צין [ב] במספרים: או שסיפסף. פירוש תלש: כל שהוא.
 אפי' שער אחד לוקה עליו מיירי' שעורק השער מעיקרו
 ומשחיתו מן השורש כעין תער ללוקה מקרא דתער לא יעבור על
 ראשו דמרבין גמרא שאל המעצין: שער מלמחת רבי.
 משרשו מעיקרו' הוא מגזיה וגלל מה' שהשער גלל מתמר ועולה
 הסמון לראש אחר ימים יהיה כרחוק: או מלעיל רבי. מראש השער
 הולך וגלל אלל סמון לראש אין [וז] ממקומו: ושיייר' בו כדי
 לבקו ראשו לעיקרו. כלל שער ושער [שעורלן] צעלמא הוא ובסמון
 אמר ה' ציו' לגלל השער צו' ימים ובכך יש חשיבות שער: וא' אמרת
 מלמחת רבי נזירותו הא שרי'ה. כלומר זה השער שהקדיש ציוס מורו זה
 נטלו ושלחו וכו' שער צו כדי לבקו אין זה השער שהיה לו משעת
 קבלת מורו אלל צמח צו אחר כן וסותר אחרי שלל ששיירי מלחות
 שער שהיה בקבלת מורו ואי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש קאי
 ואינו סותר כלום: ר' ש"ש מוהא אינבא. פירוש ציו' כינים: דקאי
 בעיקרא. פירוש צעיקר השער סמון לראש ולא תלא משס בגידול
 שער ש"מ דמלעיל רבי ומש"ה השער סמון לראש כדקאי קאי.
 דאי מלמחת רבי צרישא דציתא צעי למוקם האינעאל ו' והשער הולך
 וגלל מעיקרו ולמעלה: אגב חיותא נחת ואזי'. אינעאל הוא יורד'
 למטה כשהשער גדל מלמעלה' מרום הראש: ברישא דבינתא.
 לאו' צרישא אלל כרחוק מן הראש קאמר: וא' ס"מ מלעיל רבי
 בעיקרא דבינתא בעי למיקם [במקום] שעמדה כשהיה היה שהרי
 שם מטה: ה' נמי משום דלית בה חז"א. כלומר צו שהיה מטה
 שם מטה: ר' ש"ש מלמחת רבי ללל הראש: ר' ש"ש מלמחת רבי ללל הראש:
 שמיניס גלוריות [בצרישא] לשם ע"ז ובשער אין' מגלחין כל כציו ראשו ומה שהיו מניחין אין גידול' אותה כקליעה סמון' לראש ואינו'
 מהדק כבצרישא ואי מלעיל רבי אמאי' אלל דאי מלמחת רבי ונדחית הקליעה לפנים והלאה מן הראש ונמלא כי צער סמון לראש
 אינו קלוע ולכן הו' כפרש' ומשני אידי דקמטא היא משיבא רפוא אלל שחורם כד שיהיו נזרים כחורם. וחזוין עיקר ימיהן וסבשהער גדל נזרים

א"ר פפא אבא סברי. סברא הוה צדיה דכי אכיל חרץן חייב שמיס
 על חרץן ועל מכל אשר יעשה וצברי אומיז ליה מיוצמא משום דלא
 נהירא ליה' מילתא וליהדר ציה: ולא ידענא דגמרא היא צדיה. מרביה
 ומש"ה לא הדר ציה: רבי אלעזר בן עזריה אית ליה כרצי יוסי
 מדקאמר שני חרצנים חוב משמע דלוג
 א' איכא צ' חרצנים: פורללין. דמשמע
 פנימי כגון אפי' פרזידא דמותי קלא
 דלמר צריש פ"ק דמס' פענית (ד' ד:).
 דהיינו גרעינין: עילורין. משמע
 חלוצים שסמט א' מהמשקא דכמצי
 (בדאש' מ) ואשעת אותם ומתגרמינן
 ועצרת יסמון: מתנ' גילח או
 שגלחוהו ליסמון. משמע צין צאונס
 צין כרלון כמון ימי נזירותו צין נזירות
 מרובה צין נזירות מועטת: סותר
 ל' יום. לפי שאין גידול שער בפחות
 מל' יום: או שסיפסף כל שהוא.
 שתלש קלת בראש השער: ג' אינעאל
 לכו צינעא מלמחת רבי. האי שיער
 מלמחת רבי כסמון לצער צ' ויזאל מן
 הראש וגלל וראשו כדקאי קאי: או
 מלעיל רבי. הראש השער מתגלל
 ויזאל מלעיל (א) ומתגלל (ג) ועיקרו
 כדקאי קאי: למאי נפקא מינה לגזיר
 שגלחוהו ליסמון ושיירו צו כדי לבקו
 ראשו לעיקרו א"ר דהאי צינעא
 מלמחת רבי. הילכך (א) למאי דאקדיש
 שקליה וסותר [ד] נזירותו: ואי אמרת
 מלעיל רבי. הואיל ושיירו צו כדי לבקו
 צו ראשו לעיקרו דאיכא למימר
 דרמאי דאקדיש קאי אכתי אית ליה
 לגיעצד מגלחת מנה ואינו סותר:
 פ"ש מהאי אינעאל חיה. ולינטרש"י
 צלע' דהוא מצלי כינים: דקיימא
 בעיקרא דציתא. צעיקר השער
 סמון לצער: ואי ס"ד דהאי צינעא

מלמחת רבי. אישתכח דכי נפיק ו' שערעא נפיק אינעאל לצר: [ב] צרישא
 דציתא אינעאל ליה למיקם. אינעאל אלל לאו ש"מ מדקיימא אינעאל צדי
 צישרא דמלעיל רבי ואינעאל ציתא כדקאי קאי: לעולם מלמחת
 רבי. ואל דלא קיימא צרישא דציתא: [ג] ואגב חיותא. דלית בה
 נחתא ואלה למחת לצדי צישרא: ס"ש ו' מהאי אינעאל מטה
 [קיימא צרישא דציתא]. ואי ס"ד דהאי ציתא מלעיל רבי אישתכח
 דכי היכי דמעיקרא קיימא [ד] צעיקרא דציתא הכי נמי איצעי לה
 למוקם השתא צעיקרא דציתא: הסם נמי משום דלית בה חילא.
 שאין בה כח דהא הוה מטה: שרוגי קא משתמטא ואלה
 כלפי רישא דציתא מש"ה קיימא לה הסם ולעולם מלעיל רבי:
 פ"ש מצלוריות של כושים דצער דגלחין לה. שמקלעין את השער
 זה צוה: רפוא מלמחת. סמון לצער ומדריפא למחת לצדי צישרא
 ולא מלעיל ש"מ דמלמחת הגץ השער ויזאל (י) מש"ה מרפו להני
 שערי מלמחת ולא מקלעי צדיד ציתא: לעולם מלעיל רבי
 והסם נמי אידי דקמטא (א). שמהדק גלוריות ודחוק מעמלו למטה
 מחמת [ג] הגלל כששוכב עליה: ומשיבא הוא דרפוא. מחמת
 שכיבה הוא ששוכב על הגלוריות רפוא לה מלמחת: מסקרא דרפי
 עמרא מלמחת ופניא. כלומר עד השתא (א) צעין לפרושי לך ממדי
 דצברא דלא תלוי במדי דתניא אלל השתא אלל למישמע מהא
 [ד] דקורקין על העשירי לשום מעשר דמתקשר כל השער צידה
 מחמת הצבצב של סיקרא ולצתר הכי רפוא עמרא מלמחת
 ומאי טעמא לאו משום דההוא דרפי רבי ליה לצתר הכי
 וס"מ

שמטה ואלה [א] מחוברת' ויודת לראש השער שהו תלוי למטה לצד הארץ ואין לה כח להאחו למעלה לצד הראש: ר' ש"ש מלמחת רבי ללל הראש:
 שמיניס גלוריות [בצרישא] לשם ע"ז ובשער אין' מגלחין כל כציו ראשו ומה שהיו מניחין אין גידול' אותה כקליעה סמון' לראש ואינו'
 מהדק כבצרישא ואי מלעיל רבי אמאי' אלל דאי מלמחת רבי ונדחית הקליעה לפנים והלאה מן הראש ונמלא כי צער סמון לראש
 אינו קלוע ולכן הו' כפרש' ומשני אידי דקמטא היא משיבא רפוא אלל שחורם כד שיהיו נזרים כחורם. וחזוין עיקר ימיהן וסבשהער גדל נזרים

בשעת קבלת נזרו ואינו צריך לסתור: ת"ש מאינבא חיה. לנטש בלע"ז דקאי בעיקר דבינתא תדיר הם נמצאים בשער סמון לראש כי שם היא גדלה ואינה זזה משם: ואי ס"ד מלמחת רבי ברישא
 דבינתא בעי למיקם. לפי גידול השער היה לו להתרחק מן הראש עד שלבסוף תמצא בסוף השער אלא ודאי מלעיל רבי הילכך אינה זזה ממקומה: ומשני דלעולם מלמחת רבי אלא דאגב חיותא נחת
 ואויל ומתקרבת תמיד אצל הראש להתקיים מדיעת האדם ולחזותו: ת"ש מאינבא מטה שנמצאת בסוף השער. אלא מלמחת רבי. ולכן היא מתרחקת מן הראש כפי גידול שער. ולא מלעיל רבי לא תוור
 במקומה ותמצא תמיד אצל הראש: ומשני לעולם מלעיל רבי חיותא [משתרש] [משתרבת] ויודת למטה. ת"ש מבלורית של גזרים שנגדלים בלורית לשם עבודת כוכבים. ומשום שמתרש
 מגלחים סביב ראשם ומה שהם מניחים עושים אותם כמין קליעה ובסוף הקליעה כלפי הראש עושים קשר כדי להיות הקליעה קיימא וכשהם גדלים והולכים רפה הקשר סמון לשער ואינו מהדק כבצרישא:
 ומשני אידי דקמטא משכבא. ע"י השכבה ששוכב עליו נקמט והולך ורפה: ת"ש מסקרא דרפי עמרא מלמחת. סקרא. מין צבע אדום שצבע בן בהמות ובמקום הצבע מתרפה הצמר אצל הגוף הבמה. ואח"כ מתרפה
 הצמר אצל מקום עיקרו ואי מלעיל רבי אמאי מתרפה: ומסיבא דצבעין דקיימא. יש זקנים צובעין זקניהם שחורים כדי שיהיו נזרים כחורם. וחזוין עיקר ימיהן וסבשהער גדל נזרים